

LJUDSKI GLAS

Glasiilo „Kmetško-delavske zveze“

Izhaja vsako sredo in stane za vse leto 72 K, za pol leta 36 K, za četrt leta 18 K, na mesec 6 K; posamezna številka 2 K. — V inostranstvu razmeroma več.

Vse dopise in pošiljke za uredništvo in upravništvo „Ljudskega glasu“, kakor tudi za tajništvo K. D. Z. pošiljajte frankirane na naslov: Ljubljana, poštni predal 168. Poštne proste so le reklamacije. Ustmena poročila: v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I.

Fran Svetek:

Na prava pota.

(Pred strankinim zborom.)

Nahajamo se pred strankinim zborom. Razumljivo je, da se povprašujejo vsi, ki s stranko čutijo, kaj je v njej dobrega in kaj slabega. Da kar je dobrega še obdržimo, kar je slabega pa odpravimo. Oglasil sem se, da kot navaden vojak v tej stranki povem svoje mnenje.

Povedati moram predvsem, da bo bodoč strankin zbor prvi, na katerem bodo odločevali res pravilno organizirani člani. Zato so tudi priprave zanj tako živahne. V stranki, ki nima nikjer določenega programa, po katerem redu bodo člani volili delegate za strankin zbor, ne pride navadno nikdar do žive agitacije med članstvom. Struja, ki ima slučajno v rokah načelstvo stranke, porazdeli mandate tako, da sama pri njih najboljše odreže. Ni ji treba iskati zaslombe pri članstvu, ker itak ve, da bo zmaga na njeni strani. Opozicija pa, če zagovarja še tako pametno stvar, ne pride do veljave. Ker ji zakonitim potom ni mogoče uveljaviti svojih načel, se posluži večinoma nezakonitih sredstev, ki imajo za končno posledico razdelitev stranke na celo vrsto struj, strujic, sekt itd. Taka razcepjenost omogoča destruktivnim elementom, da se postavijo na čelo teh mnogobarvnih skupin. Ves boj, kateremu dajejo končno smer več ali manj zmožni posamezniki, postaja oseben. Taka stranka je obsojena na smrt, če se v zadnjem trenutku ne najdejo ljudje, ki stavijo članstvu krepko vprašanje: kdo je za in kdo proti obstoju te stranke. Položaj v naši stranki ni bil še tako zelo obupen, vendar so destruktivni elementi že opasno motili njen razvoj. Strankino tajništvo je storilo le svojo dolžnost, če je pozvalo k redu vse tiste, ki bodisi zavestno ali lahkomišelnost tirajo stranko v anarhijo. Stvar okusa je, če je bila forma tega poziva srečna ali ne. Inteligentu poštenjaku, ki sodi vse po sebi, se zdi, da je bil nastop pretird. Meni, ki sem si v tovarni služil kruha, je zopet zelo nerazumljivo, zakaj naj požigalca obranim pred linčanjem.

Pa naj bo kakor hoče, grupacija v naši stranki je sedaj taka, da pojdejo oni, ki so za to stranko, na eno, oni, ki so proti, pa na drugo stran. Kdor hoče stranko imeti, bo poskrbel, da bomo imeli v njej vsi enake pravice in enake dolžnosti. Bo poskrbel za to, da si na strankinem zboru izvolimo načelstvo, ki bo imelo avtoriteto, ki bo pa moralo na prihodnjem zboru zopet polagati račune.

Onim sodrugom, ki bi hoteli še odlašati z vpeljavo reda in discipline v stranki, je pa treba povedati to, da čimdalje odlašamo tem dalje ne bomo to kar moramo biti: močna stranka delavnega ljudstva. Položaj v državi je tak, da sili delavstvo k obrambi. Masa delavstva naravno slutiti, da bo le v enotni in močni stranki zavarovala svoje interese. Če te grupacije ne izvede, je kriva temu le sumnja, da v naši stranki ni vse

tako, kakor bi moralo biti. Osebni spori raznih voditeljev vplivajo na delavce tako, da si napravijo popolnoma napačno sodbo o korupciji v stranki, ki je prav za prav ni.

Vse te sumnje bodo odpadle v trenutku, ko povemo članstvu na polna usta kaj je in kaj ni in mu damo priliko, da z večino glasov odločuje. Zdemokratizirati moramo naše vrste in to brez odlašanja, čim preje tem bolje.

Gotovo bo imel kdo pomisleke, izročiti usodo stranke neveščim rokam. Rekel bo, da ljudje, ki niso imeli še nikdar prilike delovati na odločilnih mestih, ne poznajo sto in sto nevarnosti, ki prete delavskemu gibanju. Resnica je, da preti v marsikaterem slučaju nevarnost, da se to zgodi. Vendar pa preti gibanju še več nevarnosti v tem, da delavstva sploh ne bomo naučili voditi svojih organizacij. Če ne bodo dobili nikdar krmila v roke, pač krmariti nikdar znali ne bodo, in tudi svojih krmarjev nikdar razumeli ne bodo. Če jih ne razumejo, jih seveda tudi pri njih delu podpirati ne morejo.

Sicer pa ima stranka tudi v tem oziru možnost nadziranja, da ne pridejo popolnoma neizkušeni ljudje na ona mesta, ki jih ne bi obvladali.

Strankin statut vsebuje določbo sklenjeno na celjskem zboru 1920, da imajo v stranki pravico voliti delegate le tisti, ki so že eno leto organizirani — izvoljeni pa smejo biti samo tisti, ki so najmanj tri leta člani stranke.

Tu sem trčil skupaj zopet s tistimi, ki proglašajo vse to za „gole“ formalnosti. Če hočemo določiti, koliko časa je kdo član, mu pogledamo seveda v izkaznico od kdaj je član naše stranke. Nehote pogledamo, kdaj je vplačal prvi in kdaj zadnji prispevek. Seveda me bodo proglasili tisti „idealisti“, ki so proti prispevkom, za materialista, ki sodim vse po denarju. Navadni delavec iz polja ali tovarne bo pa razumel, da kontrola, ki bi dajala vsem enake pravice na drug način, sploh ni mogoča. Razumel bo, da kontrola prispevkov ni le radi denarja, temveč obenem legitimacija, ki mi daje pravice, če sem storil dolžnosti.

Tudi glede denarja stvar ni tako idealna kakor trdijo „idealisti“. Vkljub temu, če si demokratičnim potom izvolimo svoje načelstvo, to ne bo moglo delati neodvisnih sklepov, če bo vezano na darove posameznikov. Dodam naj le še to, da je tudi pri vplačevanju prispevkov treba stremeti za tem, da porazdelimo finančno breme stranke kolikor mogoče pravično. Krivično bi bilo zahtevati od člana, ki zasluži 2000 K mesečno isti prispevek kakor od onega, ki zasluži 4000 K ali še več. Sitnost sem, sitnost tja, kdor hoče zahtevati od države naj bogatašem naloži več davka kakor revežem, mora stremeti za tem, da vsaj v svoji stranki praktično izvedemo to načelo.

Našel se bo kdo, ki bo rekel, da je kontrola v tej obliki res potrebna ali to le pri članstvu. Starim voditeljem pa tega ni treba. Za odgovor naj mu služi to, da že princip socializma samega zahteva enakosti, pa če tudi tega ne bi bilo, bi se lahko zgodilo, da bi konec koncev zahtevali vsi tako izjemo. Končno bi bilo pa tudi to razmerje malo

čudno, eni bi imeli nalogo vzdrževati strankin aparat, drugi bi pa komodno vladali.

Svoje misli sem povedal, ker se mi zdi važno končno veljavno rešiti to vprašanje. Kdor se s tem ne strinja ali če ve kaj boljšega, naj to pove, da ne bomo živeli v eventualnih zmotah.

K delavnemu ljudstvu spada tudi — žena.

Žensko vprašanje se je pri nas dozdej le malo obravnavalo; a kolikor se je obravnavalo, se je nanašalo vse le na žensko volilno pravico, pa še to smo obravnavali prav mlačno. Precej jih je bilo, ki so se ustrašili klerikalizma in si zato na tihem želeli, da žena ne dobi volilne pravice, češ, da je premalo izobražena, preveč odvisna od duhovnikov in bo torej pomnožila klerikalne glasove. Tudi če bi se imelo to res zgoditi, moramo vendar priznati ženi enakopravnost, izbojevati ji volilno pravico in zbuditi s tem tudi pri ženah politično mišljenje, da bo nehala obupavati in začela spoznavati, da brez njene pomoči ni rešitve.

Na strankinem zboru aprila 1920 se je o ženskem vprašanju govorilo in sklenilo, naj žene ne ustanovljajo posebnih organizacij, temveč naj delajo v organizacijah skupno z moškimi. Toda uspeha dozdej še ni mnogo, večina sodrugov podcenjuje žensko vprašanje in se premalo briga za svoje hčere, sestre, matere in žene.

Poglejmo proletarsko ženo in njen današnji socialni položaj in prepričali se bomo, da je žensko vprašanje v našem programu važna in pereča točka.

V ranem jutru, ko se valjajo kapitalisti še v mehkih perncah, je proletarska žena že na nogah in se odpravlja na delo. Toda ne le na delo k ognjišču, temveč tudi na polje in v gozd, v tovarno, delavnico itd.

Mož in žena, oba hitita na delo, da si prislužita vsaj toliko, da preživita sebe in svojo deco. Na dete v zibelji naj pazi najstarejša sestra, drugi pa naj gredo in naj prosijo kruha... Oče in mati pa prodajata svoje življenske moči kapitalistu za bori vsakdanji kruhek. Ali naj zamerimo otroku, da se poteka po cestah in se zastruplja ob slabih vzgledih, ali naj zamerimo 14 letnemu fantu, da je pričel krasti?

Kapitalist ne pozna usmiljenja, ne smilijo se mu otroci njegovih delavk in delavcev — on pozna samo sebe in svoj dobiček. Draginja narašča, premajhen je možev zaslužek kljub povišanju mezd in sedaj — žena, mati — pusti deco in pojdi v tovarno, da pomaga preživljati lačne otroke!

Proletarska žena se je morala vsled izkoriščanja delavskih moči in vsled brezbriznosti merodajnih faktorjev, ki so postavljeni, da čuvajo ženo in deco, odtrgati od svojih otrok, da omogoči existenco svoje družine.

Otroci pa, ki so vsled tega brez nadzorstva, se moralno in telesno pogubljajo. Ali naj postane iz teh otrok človeški družbi koristni člani? Gospoda, vsaka beseda na tvojih ustih izraža navdušenost do domovine in naroda. Toda ali ne veš, da leži bodočnost naroda in države v duševno in telesno krepki mladini? Ali pa tudi vidiš, da se mladina izgublja, da propada vsled tvoje dobičkaželjivosti? Vsa tvoja navdušenost je hinavska!

Pokretu proletarijata mnogo škoduje, da je morala žena zapustiti svoje otroke in iskati zaslužka v tovarnah in delavnicah. Prvič se je s tem oslabil odporna sila proletarijata napram kapitalizmu, ker mož mnogokrat misli, da ne more sam zaslužiti toliko, da bi preživljal svojo družino. Kako bo proletarijat izvojeval svobodo izpod kapitalističnega jarma in kako se bo sam vladal, če ni zmožen izvojevati toliko, da preživi sebe in svoje? **Mož sam mora zaslužiti toliko, da preživi sebe, ženo in otroke.**

Še huje pa je, da se mladina vsled tega, ker nima materinega nadzorstva, duševno in telesno kvari. Dolžnost naša je, da vzgojimo mladino, ki bo nadaljevala naše delo in izvojevala naš cilj. Mladina mora imeti dobro materino vzgojo.

Žena je najboljša in edina vzgojevalka in njeno mesto ni v tovarni, temveč v krogu svoje dece, kateri mora posvetiti vse svoje moči.

Naloga naših oblasti, pred vsem ministru za socialno politiko in za narodno zdravje, pa je, da se poprimejo tega važnega vprašanja, da se mati vrne deci.

Ker pa vemo, da od tam zastoj čakamo pomoči, poskrbimo sami, da se žena osvobodí. Povabimo jo večkrat v svoj krog, da bo videla, da na sestankih ne popivamo, temveč da delamo za svojo in njeno bodočnost, posebno pa za bodočnost otrok. Spoznala bo, da je socializem nekaj dobrega, nekaj lepega, ne pa — proketo hudičevo delo, kakor ji povsod pridigajo. Spoznala bo, vpisala se bo in pomagala bo. Pomnožila bo naše vrste, povzdignila svojo izobrazbo in nam dala potem takih otrok, ki se bodo lažje ubranili kapitalističnemu izkoriščanju nego mi, ki smo vzgojeni od dobrih, toda nevednih mater.

Samostojna strokovna delavska Unija.

Če iščejo kapitalisti zaslombe med proletarci, je to žalostno znamenje zanje! Tem žalostnejše, če se poslužujejo pri tem bivših svojih nasprotnikov.

Pod oklici, ki jih pošilja nova liberalno-kapitalistična unija med slovensko delavno ljudstvo, sta podpisana Jos'p Curhalek in Franc Zupanc. Prvega so njegovi sedanji prijatelji kot vodjo šišenskin komunistov spr-

vili z železnice — ko je bil mož dosti dolgo brez službe, se je pa omeščal in spokoril ter stopil v službo — k njim. Klerikalni komunizem smo že poznali, zdaj dobimo torej še liberalnega. Zupanc je pa iz ustih eden, ki se ponuja v službo povsod v nadi, da se bo pred smrtjo še do abecede prikopal, če se bo v vsaki službi česa novega naučil.

Vendar mu svetujemo, naj se poprime že enkrat kakega resnega dela — liberalci niso usmiljenega srca!

Zavedno delavstvo ne bo nasledilo na te limanice. Kapitalisti sodijo delavski pokret le malo preveč površno, če mislijo, da se da ljudstvo na takih vrvicah za nos voditi!

Iz stranke.

Braslovče. Krajevna organizacija KDZ v Braslovčah vabi vse člane na sestanek, ki se bo vršil v nedeljo dne 11. decembra ob 14. uri v gostilni gospoda Žoharja. Razpravljale se bodo važne zadeve. Zato naj se sestanka udeležijo vsi sodrugi s svojimi prijatelji, ker se bodo sprejemali tam tudi novi člani.

Sodrugi, zavedajte se, da čim močnejša organizacija, tem lepši uspehi. Odbor.

Ponikva. Krajevna organizacija KDZ v Ponikvi sklicuje za dne 8. decembra 1921 svoj občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo starega odbora. 2. Načrt nadaljnjega delovanja. 3. Razni predlogi (slučajnosti). 4. Volitev novega odbora. Vsi sodrugi naj prinesejo svojo izkaznico s seboj. Sprejemali se bodo tudi novi člani. Odbor.

Okrožno tajništvo JSDS in KDZ v Celju, Vodnikova ulica 3, sprejema stranke na sklep odbora z dne 29. novembra 1921 vsak dan od 8. do 12. ure dopoldan, v sobotah od 6. do 7. ure zvečer in ob nedeljah in praznikih od 9. do 11. ure dopoldan.

Razen teh ur se sprejmejo stranke le v nujnih in važnih slučajih; drugače se bo navedeno tajništvo držalo strogo predpisanih ur, sicer je sistematično in točno izvrševanje poslov nemogoče. Sklep stopi takoj v veljavo.

Breg pri Ptuj. Krajevna organizacija KDZ v Bregu pri Ptujju prosi vse člane, ki so v zastanku s članarino, naj to poravnajo na članskem sestanku, ki se bo vršil v nedeljo dne 11. t. m. ob pol 10. uri v gostilni gospoda Štanca na Bregu.

Žalostno je, da moramo vedno opominjati na plačevanje.

Vsak sodrug bi že moral vedeti, kaj mora vse storiti, če hoče biti res pravi član stranke, ki se bori za izboljšanje splošnega položaja delavnega ljudstva.

Zato solidarno vsi na delo! Organizirajte vse svoje znanke, da si pripravimo za prihodnje volitve močno armado zavednih sodrugov, ki bodo prodrli vse delavnemu ljudstvu nasprotno vrste. Odbor.

pri slabih letinah bi moral delati za 9 ali celo za 8 pk, ne pa tako kakor danes, ko ne zasluži niti 5 pk. Podjetnik bi imel 20, 30 ali 50 pk dobička na dan, vsi bi vedeli, da ga ima, ker bi vedeli, koliko je plačal za surovine, koliko je dal za prevoz, za kurjavo, za razsvetljavo, koliko je plačal delavcem in koliko je ostalo njemu za trud in dobiček. Vse to bi lahko izračunali, dandanes pa nam laže, da ima zgubo, da ga delavci odirajo, da ne more izhajati — naenkrat pa ga najdemo med milijonarji. S samimi zgubami je postal milijonar...

Zakaj peki ne marajo prodajati kruh na vago? Ker bi potem ljudje sami lahko sodili, kaj je boljše in cenejše.

Je pa še drug razlog, zakaj bi morali uvesti pšenično valuto. Kredit pomeni vero. Novčanice nimajo kredita, ker jim ne verujemo, da je v skladiščih toliko zlata, kolikor bi ga bilo treba za vse milijarde novčanic, nasprotno, vemo, da ga ni. Zato mora vrednost denarja padati in bo padala kar naprej.

Da dvignemo vero v novčanice, moramo res imeti blago v skladišču, pa ne skrito, kakor smo skrivali zlato, temveč očito: skladišča pšenice morajo biti po celi državi, da jih ljudstvo vidi in nadzira! Razen tega pa

Dopisi.

Globoko pri Brežicah. Pri nas imamo občinski odbor, kjer pripada večina odbornikov SKS. Samostojna kmečka stranka se imenujejo in res hočejo biti samostojni. — S svojim tajnikom ne vpoštevajo nobenega predloga odbornikov drugih strank, najmanj pa delavske. Na sklepe občinskih sej se niti ne ozirajo. Tako n. pr. je bil na zadnji občinski seji na dnevnem redu tudi občinski proračun, kjer je bilo sklenjeno, da je potrebnih 165% občinskih doklad. Gospodu županu in tajniku Lisinšku se je pa zdelo to premalo in kar med seboj sta sklenila objaviti na občinski deski 260% občinskih doklad. Druge odbornike nista sploh nič vprašala; če se drugi strinjajo ali ne, to je njima vseeno, da je njih delo le Ureku in Keneju všeč — kaj drugi.

Delavno ljudstvo stopi na noge in protestirajo odločno proti takemu delovanju občinskega urada. Občani, saj niste dolžni samo plačevati visoke davke — pravico imate vedeti za koga in kam jih plačujete. Dokler se sami ne boste pobrigali za svoje pravice, vas bodo pristaši oderuhov vedno izkoriščali. Ne pričakujte izboljšanja svojega položaja od SKS. Premišljajte kakšne ugodnosti so vam Samostojneži že izbojevali — do zaključka boste prišli, da ne smete povedati niti svoje mnenje. Urek s svojim poslanstvom in njegovim adjutantom Kenejem vlada nad vse oblasti v brežiškem okraju. Saj se niti lastni pristaši ne upajo ugovarjati mu v še tako nasprotnih zadevah. Toda delavno ljudstvo ne bo šlo več SKS na limanice. Pri prihodnjih volitvah si bo dobro ogledalo kandidate in dobro premislilo, komu sme zaupati in komu ne.

Diktatorjem kakor so Samostojneži se ne bo več udalo. Ljudstvo potrebuje zastopnikov, ki imajo čut in zmisel tudi za revne sloje, ne pa takih vladarjev, kakor je Urek in Kene s celim občinskim odborom. Sodrugi Franc Germovšek je stavil na zadnji občinski seji velevažen predlog. Mesto priznanja ali vsaj razlogov, zakaj ni njegov predlog dober, je dobil iz strani občinskih odbornikov SKS kratki odgovor, da se njemu ni treba trgati za občinsko last, naj raje pazi na svojo kožo. Zdaj premislite občani, komu ste dali pri zadnjih volitvah zaupanje! Takim ljudem, ki zmerjajo poštene delavce na shodih s tatovi in z mnogimi izmišljenimi frazami, kakor dela to poslanec Urek, ki bo mnogo bolje naredil, če bi očistil prej svojo vest in ne zametaval poštene ljudi, ki niso njegovega prepričanja, ki takorekoč ne trobijo v rog samostojnežev.

Ljubno. Ven z agrarno reformo! Dobro se še spominjamo kraljevih besed 1. decembra 1918: Vsa zemlja naj bo tistega, ki jo sam obdeluje. Spominjamo se tudi sladkih obljub raznih agitatorjev, ki so na vsa glasa vpili pred žalostnim plebiscitom: Korošci, glasujte za Jugoslavijo, kjer se je vsa veleposestniška zemlja že razdelila med ubogo ljudstvo, kjer se je uredila lovska pravica v prid kmetu, kjer se

Zob.

(26. nadaljevanje.)

Socializem in vera.

Modrovanje navadnega človeka.

Stalnejšo valuto dosežemo le, če vzamemo za plačilno sredstvo tako blago, ki ima stalno vrednost. Zlato, sedanji temelj denarja, sploh ni več blago, ker ga ni v prometu. Radi špekulacije, posebno pa zaradi vedno bolj izpreminjajočega se blago-tanja nima zlato niti kot kovina stalne cene. Stalno ceno more imeti samo tisto blago, ki ga je dovolj na razpolago in ki ima stalno vrednost za vse sloje.

Tako blago je samo naš vsakdanji kruh, pšenica torej.

Pšenica sama sicer ne prihaja v poštev kot plačilno sredstvo, to je jasno. Pšenice ne bomo nosili v denarnicah. Pač pa nikakor ni nemogoče uvesti jo kot vrednostni temelj papirnatega denarja.

Koliko lažje bi nam bilo izenačiti sedanje krivične mezde in cene, če bi vedeli, da ostane denar za vselej enako vreden. Tudi potem bi bili računski: dobri čevlji bi veljali 25 pk (pšeničnih kilogramov), v kaki prav dolgi in hudi zimi bi se pa podražili na 28 pk. Delavec bi zaslužil 10 pk na dan,

niti pametno ne bi bilo imeti toliko zlata spravljenega. Zlato je treba rabiti, ne skrivati! Vsak človek že ve, koliko škode ima zaradi skaženih zob, ker mu želodec boleha. Pa si ne more dati zobe popraviti, če ni verižnik, ker je vse zlato skrito. Pa koliko drugih slučajev je, v katerih rabimo zlato kot kovino, pa ga — nimamo, ker leži neplodno.

Če bi pa ležala v skladiščih pšenica, bi bilo to zelo koristno. Ne le, da bi jo ljudstvo videlo in bi se s tem dvignila njegova vera v novčanice, temveč posebno še zato, ker bi pri slabih letinah ne bilo treba stradati in umirati, temveč bi od obilice novčanic država nekatere vzela iz prometa ter izdala iz skladišč tisto žito, ki je bilo spravljeno za protivrednost teh novčanic. Na ta način bi bilo ljudstvu pomagano pri slabih letinah in pri prometnih težavah, valuta bi bila stalna in imeli bi pošteno mero za plače in cene, posebno pa tuaj za posojila. Tudi revež bi znal računati in bi se lahko ubranil goljufov. Delavno ljudstvo bi se med seboj ne sovražilo, ker bi drug za drugega vedeli, koliko ima, drug drugemu bi zaupali, ker bi vedeli, da drug drugega ne goljufamo, ker se vsled poštene mere ne moremo goljufati. Pošteni bi bili vsi, tudi jaz in ti, kajti vsak je pošten, ki ne more goljufati.

je zasigurala popolna svoboda, kjer ni več militarizma in nobenega fevdalnega sistema. Krivično nagrabljena veleposestva grofa Thurna bodo takoj razdeljena, ko pride Koroška pod Jugoslavijo.

To so bile obljube — fraze. Naši bratci demokrati, radikali in klerikalci so snedli vse te kraljeve in koroške obljube in bosanske kmete vseeno preganili z orožniki iz begovih veleposestev. Ta gospoda namreč dobro ve, kako prijetno je imeti sužnje v svoji oblasti. Ta prijetnost bi se pa morala nehati, če bi bil kmet in delavec sam gospodar svoje zemlje. Zato zavlačuje ta gospoda agrarno reformo na vse mogoče načine. Tega zavlačevanja pa mora biti pred prihodnjo spomladjo konec. Jugoslovansko ljudstvo brez razlike vere in plemena mora odločno zahtevati: Ven z agrarno reformo! Proč s praznimi obljubami, zahtevamo pravično agrarno reformo in sicer brez vsake odškodnine. Če pa še hočejo visoki gospodje na vsak način odškodnino, naj jo plačajo vojni dobičkarji in verižniki, ne pa tisti ubogi trpini, ki so zmrzovali, stradali, izgubljali svoje zdravje in imetje pet let v strelnem jarku v blagor kapitalistom.

Oplotnica. Pred dvema leti se je pri nas ustanovila kmetijska zadruga pod klerikalnim vodstvom z namenom, da se kmetickemu ljudstvu kolikor toliko pomaga. Namen so imeli res dober, toda kaj pomaga, če je vse ostalo samo pri namenu. Klerikalci imajo povsod dobre namene samo dokler nimajo moči, kakor hitro pa isto občutijo, pozabijo pa na vse dobre namene. Ravno isto je z našimi zadrugarji. Naš župan, prejšnji gerent, je pa le prišel do trgovine, da zamore njegova boljša polovica s „kikelci“ barantat. Kako deluje zadruga sedaj, hočem kratko javnosti povedati.

V pravilih je člen, ki določa, da se mora vsako leto enkrat sklicati občni zbor in na tem poročati članom o delovanju zadruge, ter voliti novi odbor. Tega pa pri tej zadrugi ni treba, saj zadostuje, da je o delovanju dobro poučena županja načelnikova soproga. O vsem je pa dobro poučen tudi neki mož, ki bi se po slovensko pisal „Čuvaj“, toda on nosi to ime v tujem jeziku, dasi je fanatični narodnjak. V prodajalni je pa gospodična, ki se dobro razume pri svojem poslu, saj se je učila pri tvrdki, kjer morajo poklicati svinčnik na pomoč, da izračunajo, koliko veljata dve škatli vžigalic. Zadrugo vodijo torej štiri osebe, oče župan kot načelnik, njegova soproga, prodajalka in omenjeni „Čuvaj“ (odbor je na počitnicah že od začetka). Ta zadruga ne izplačuje procentov, rečeno je bilo, da bo zato blago ceneje. Cene so pa iste, kakor po drugih trgovinah, bržej še višje. Mesto občnega zbora so sklicali meseca junija t. l. odborovo sejo, pri kateri so prišli z računanjem do zaključka, da ima zadruga v poldrugoletnem delovanju 33 tisoč kron dobička. Člani pa nobenega hasna. Pripetilo se je tudi, da je mati županja prodajala eno in isto blago za 4 K pri metru dražje, kakor prodajalka. Dobil je tudi človek, ki je bil g. županji všeč, dobro blago po isti ceni, kakor drugi slabo. Posebno kristjansko ljubezen do bližnjega so pa pokazali s tem, da so v teku tega meseca poslali dolžnikom opomine s pripombo, da morajo poravnati dolg v osmih dneh, sicer se jih izroči odvetniku. Dobil so celo taki opomine, ki sploh nič ne dolgujejo. (Dokazi na razpolago.) Opominske stroške računajo vsakemu samo 10 K: ovitek 1 K, tiskovina 1 K, znamka 2 K, skupaj 4 K. 6 K pa za par besedi pisanja ni veliko, saj jih eden lahko napiše na dan najmanj 100, pa „kšeft je kšeft“. Da gre pa „kšeft“ še boljše, je preskrbljeno tudi z alkoholno pijačo, vino ali žganje, kakor se komu poljubi. Brez tega se tudi naši klerikalci ne morejo navaditi lepega življenja. Ti namreč dobro vedo, da je alkohol pri neizobraženem ljudstvu najboljši agitator, zlasti pri volitvah. Ta posebno dobro deluje kot omehčevalno sredstvo. Tako je torej delovanje kristjansko kmetijske zadruge, drugače rečeno, centrale klerikalcev in O . . . . v Oplotnici. (Nadaljevanje ob priložnosti.)

Politični pregled.

Nasprotja med mešetarji velesil v Washingtonu se ne dajo nič ugledati. Zastopniki žoltega plemena, to je Japonske, nastopajo z vso silo, da si priborijo čim več predpravice, in se nočejo

udati načrtu, ki ga je predložil ameriški državni tajnik Hughes (beri Hjus), da bi se razoroževanje vršilo po razmerju 5 proti 5 proti 3 (to je Amerika, Anglija, Japonska). Sploh izgleda vsa ta komedija, kakor da gre za oboroževanje, namesto za razoroževanje. Opažati je tudi vedno večji propad med Anglijo in Italijo na eni in Francijo na drugi strani. Velika nasprotstva se kažejo tudi med Japonci in Kitajci, ki zahtevajo, naj se japonske čete umaknejo iz Mandžurije. V splošnem konferenca še ni dosegla drugih uspehov, kakor da je izvolila nekaj komisij, katere naj dalje „delujajo“.

Zanimivo je, da se je v Ameriki sami pojavil odpor zoper načrt zveze narodov, kakor ga je predlagal predsednik Zedinjenih držav Harding.

Evropski položaj označujejo v tem trenutku finančne neprilike, stavke in izjave, s katerimi skušajo državniki položaj le še zamotati.

Javnost se mnogo bavi s potovanjem nemškega kapitalista Stinnesa v London, ki je imelo namen, ugledati v Nemčiji pot angleškemu kapitalizmu. Brezposelnost v Angliji silovito narašča, tako da je doseglo število brezposelnih prošli teden že skoro dva milijona.

Pozornost je vzbudilo dejstvo, da sta Anglija in Japonska odpovedali medsebojno pogodbo, in sicer kakor trdita v sporazumu. Pa bo že kaj drugega vmes.

Veliko skrb povzroča zaveznikom orientsko vprašanje, kjer se križajo interesi Anglije, Francije in Italije. Najbolj se pritožuje Italija, ki sta jo njeni prijateljici že skoro čisto izpodrinili. Da se prepričajo, kako stoji stvar sedaj in koliko daleč še smejo iti, so predlagali Angleži, da se priredi v Parizu konferenca, kjer naj se reši to vprašanje.

Iz Švice so doslej izgnali vse osebe, ki so pripadale dvornu bivšega kralja Karla.

Obnovitvena komisija je obvestila Nemčijo, naj bo pripravljena, da plača prva dva obroka obnovitvenih plačil, ki zapadeta januarja in februarja prihodnjega leta. Svarg jo pred resnimi posledicami in opozarjajo, naj gleda, da zboljša gospodarsko stanje (da jo bodo lažje izkoriščali). Nemčija zahteva dvoletni moratorij.

V Italiji je socialistična akcija zelo omajala stališče ministrskega predsednika Bonomija. Na vzpodbudo in po vzgledu socialistov so ga napadale tudi druge stranke, tako da je vlada v resni krizi.

Neznosno gospodarsko in finančno stanje ter nezasišano izkoriščanje delovnih slojev v Avstriji je privedlo pretekli teden na Dunaju do žalostnih dogodkov, ki so pa plamteč opomin, da se proletarijat ne bo dal več izrabljati in da poseže, če bo treba obvarovati svoje pravice, po skrajnih sredstvih. Bedno, lačno in raztrgano ljudstvo se je v svojem obupu vsulo po ulicah, vdrlo v trgovine in gostilne in dalo duška svojem gnjevu z dejanji, katera bi bilo sicer obsojati. Kakor je pri takih prilikah navada, so priložnost izrabili neodgovorni elementi in plenili. Policija je prišla in zaprla mnogo oseb. Posledica izgredov je, da je več obratov in podjetij ustavljenih in da je osebe na cesti.

Na Češkoslovaškem je izbruhnila stavka rudarjev. V ostrovsko-karvinskem okrožju stavka dosedaj že 50.000 delavcev. Vojaštvo v polni bojni opremi je zasedlo vse rove. Delavstvo vztraja pri tem, da se začeta stavka izvede dosledno.

Ker radi prerokanja med radikali in demokrati ni prišlo do pametnega uspeha, ni kazalo vladi drugega, kakor da je odstopila. Tako smo tedaj brez „vlade“. Kdo in kako jo bo sestavil, še ni znano.

Zakonodajni odbor je razpravjal o zavarovanju delavcev. Obstoje trije načrti, ki pa so združeni in predlagani v en zakon, ki bo na ta način obsegal zavarovanje delavcev, zaščito delavcev in inšpekcija dela. Meščanska in kapitalistična večina, ki je izdelala načrte, je te take prikrojila, da bi bilo delavstvo po njih kar najbolj prikrajšano v svojih pravicah. Socialistični poslanec Divac je nastopil zoper tako obliko zakona, zlasti zoper pariteto v upravi. Povdarjal je, da bo to čisto delavska ustanova in da mora v njej delovati le delavec.

Po svetu.

Češki rudarji so udeleženi pri upravi rudnikov. S 1. decembrom je stopil v

veljavo zakon o soudeležbi rudarskih nameščenec pri upravi in na čistem dobičku. Zakon se tiče okrožij Praga, Plzenj, Kutna Hora, Slany, Most, Toplice, Komotov, Karlovi Vari, Budjevice, Moravska Ostrava in kraji na Slovaškem.

Stavka čeških rudarjev. Kakor poroča „Tribuna“, se je v ostrovskem rudniku že pričela stavka, ker so bile izplačane manjše meze.

V šopronjskem plebiscitnem ozemlju prevzamejo do izvedbe plebiscita angleške, italijanske in francoske čete varnostno in politično izvrševalno službo.

Belgijska socialistična stranka bo imela svoj redni kongres meseca decembra v Bruslju. Na kongresu bodo razpravljali predvsem o političnem položaju v državi. Na dnevnem redu je tudi vprašanje vstopa v koalicijsko vlado z meščanskimi strankami.

Japonci se umikajo iz Sibirije. V Vladivostoku ostanejo Japonci tako dolgo, dokler se ne zaključijo konference, ki so glede izpraznitve Sibirije po japonski vojski v teku.

Irsko vprašanje. „Daily Mail“ doznava, da sifainovci energično vztrajajo pri svoji zahtevi po skupnem irskem parlamentu, da pa so pripravljene ulsterskim poslancem prepustiti neke vrste veto-pravice.

Splošna železničarska stavka v Milanu. Osrednja zveza železničarjev v Milanu je v protest proti uporabi uradniškega paragrafa v Neapolu sklenila splošno stavko, ki naj se prične v soboto ali ponedeljek. Vlada izjavlja, da bo vzdržala kazni in najstrožje nastopila proti stavkujočim. Nadaljevanje službe je preskrbljeno.

Nič več prisilnega dela v Rusiji! Iz Moskve poročajo, da je svet ljudskih komisarjev izdelal dekret, s katerim se da delavstvu prosta roka, da sklene svobodne dogovore z delodajalci. Izvzete bodo samo nekatere kategorije, in sicer zdravniki in poljedelski strokovnjaki.

Čičerin gre v Angoro. Tam se bo z zastopniki kemalistov, Turške, Perzije, Afganistana, kavkaških narodov in — Indije sklenila zavezniška pogodba.

Z ruskih železnic. Višji narodni gospodarski svet v Moskvi je sklenil kaznovati potnike, kateri bi bili zasačeni v vlaku brez vozniških listkov, s prisilnim delom od enega do tri mesece.

Vseruski sovjetski kongres. Kakor javljajo iz Pariza, se sestane 25. decembra vseruski sovjetski kongres, da razpravlja o najnужnejših vprašanjih, ki se tičejo sovjetske republike. V ospredju vsega razpravljanja bo stal program Ljeninove nove gospodarske politike. V Moskvi menijo, da bo deveti sovjetski kongres gotovo končal z resnim porazom ekstremistov.

Kot posledica nove gospodarske politike se smatra izdaja novih bankovcev. Novi rublji se bodo zamenjavali za 10.000 sedanjih rubljev. Poleg tega pa bo ostal v cirkulaciji tudi še ves stari denar.

Lakota v Rusiji. V tatarski republiki vlada strahovita lakota. Poročila javljajo, da je umrlo tam že 4000 odraslih in 948 otrok od lakote. Položaj je vsak dan hujši. Izmirajo kar cele družine.

Italijani zalagajo turške vstaše z municijo. Grški časniki v Atenah poročajo, da je poveljnik križarske „Yperprochi“ predložil vojnemu ministru v Atenah poročilo, da je pred Kefalonijo na italijanski transportni ladiji našel devet letal iz italijanskih tvornic, dva in pol milijona Mauserpatronov in drug vojni material. Italijanski transportni parnik je z vojnim materialom, ki je namenjen za kemaliste, odplul v Adalijo.

III. zono bo Italija v par dneh izpraznila, če smemo verjeti njenim najnovejšim obljubam.

Konferenca v Washingtonu. Posebni poročevalec lista „Matin“ poroča iz Washingtona: Viviani je izročil državnemu tajniku Hughesu zahteve Francije glede mornarice. Francija zahteva 300.000 ton velikega ladjevja in 90.000 ton podmornic. Baje namerava staviti tudi Italija enako zahtevo in zahtevati, da jo Viviani podpira.

Harding in zveza narodov. V krogih Bele hiše se govori, da predsednik Harding ne namerava predložiti konferenci načrta bodoče zveze narodov. Predsednik meni, da bi to sedaj položaj otežkočalo. Vprašanje svetovnih financ, zlasti pa vojnih dolgov naj pride najpoprej na dnevni red.

Kapitalisti torej niso samo veliko-

dušni, temveč se tudi lažejo. Kakor javljajo listi iz Washingtona, je včeraj ameriški zakladni tajnik Mollon v formi dementiral vesti, da namerava ameriška vlada znižati dolgove zavznikov za 50%.

Mednarodna združna zveza se obrača na vse včlanjene nacionalne zveze s pozivom, naj zastavijo pri svojih vladah svoj vpliv v tem smislu, da delajo na sklicanje mednarodne valutne konference vseh držav.

Tedenske vesti.

Nositelji kandidatnih list za občinske volitve v Zagrebu. Za radičev blok: Stjepan Radič; za demokratsko stranko: Milan Krešič; za socialdemokrate: Viljem Bukšeg; za radikalno stranko: dr. V. Teodorovič; za ljudsko stranko: dr. Stjepan Markulin; za jugoslovansko neodvisno skupino: dr. Ivo Politeo; za delavske strokovne organizacije: Slavko Kaurič; za žide: dr. Hugo Kon.

Vladni beg pred rednim proračunom. Danes dopoldne je imel finančni odbor sejo, na kateri se je razpravljalo o dvanajstinih za mesec januar, februar in marec. Dr. Velizar Jankovič in poslanec Radivojevič sta zastopala stališče, da ni treba dvanajstin, nego naj se pravilno razpravlja o tem, kako bi se doseglo proračunsko ravnotežje. Nato je finančni minister dr. Kumanudi izvajal, da morajo biti dvanajstine za januar sprejete najdalje do 10. t. m. Po živahni debati so bile odobrene dvanajstine za mesec januar ter se je določilo, da se za ta mesec zmanjšajo proračuni v posameznih oddelkih pri vseh ministrstvih. Finančni minister je sprejel ta predlog, ki ga bo predložil ministrskemu svetu.

Zagrebske žene za žensko volilno pravico. V nedeljo so zagrebske žene priredile veliko manifestacijo za žensko občinsko volilno pravico. Priredile so velik shod, na katerem so razne govornice poročale o pravicah žene, da bo zastopstvo v občinski upravi.

Proces proti aretiranim komunistom. Preiskovalni sodnik je razdelil obtožence radi atentata na bivšega regenta Aleksandra v dve skupini, in sicer na one, ki so sodelovali pri

atentatu, in na one, ki so posebno pomagali rušiti državni sistem.

Tega so se tudi enkrat spomnili. V ministarstvu za socialno politiko zbirajo statistične podatke o delavskih silah v državi, da dobijo natančen pregled o zaposlenosti in nezaposlenosti.

Kako so si ministri povišali svoje draginjske doklade. Pri razpravah o proračunskih dvanajstinih do konca t. l. je neki poslanec protestiral proti temu, da se je v naredbi o teh dvanajstinih protustavno poleg vsote 500 milijonov dinarjev za uradniške dnevnice votirala še vsota 160 milijonov dinarjev. Poslanec je nadalje napadal razpored uradniških dodatkov, ker so urejeni tako, da dobivajo višji uradniki sorazmerno višje dodatke kakor nižji, kakor bi nižji uradniki manj potrebovali od višjih. Ministri so sami sebi povišali draginjske doklade za 45 odstotkov več, kakor so imeli poprej. Čeprav so bili že poprej dobro plačani, imajo sedaj razen plače še 410 dinarjev dnevnice, 290 dinarjev draginjske doklade ter 120 dinarjev dnevnice kot poslanci, kar pa znaša skupno do 820 dinarjev na dan. (Torej 3280 kron!) Nižjemu uradništvu in slugam seveda gospodje ne priznavajo tako visokih dokladov za draginjo, čeprav je edino pravilno, da se draginjske doklade normirajo po želodeh, pa ne po šaržah! Poslanec je dobro povedal, ko je rekel, da pri nas gospodje ne delajo zato, da bi se draginja zmanjšala, ampak da bi se povečala. Čim večja draginja, tem ljubše kapitalistom. Poslančevi ugovori seveda niso pomagali nič.

Dragocenost vsake hiše je lekarnarja Fellerja prijetno dišeči „Elsafluid“, najboljšo sredstvo za drganje brbta, rok, nog in celega telesa, kot kosmetikum za negovanje zob, zobnega mesa, ust, glave itd. Močnejši in boljši kakor francosko žganje. 3 dvojnate steklenice ali 1 specialna steklenica skup z zamotom in poštino za 48 K pošilja: Eugen V. Feller, Stubičica donja, Elsatrg št. 358, Hrvatsko. ce

Izdajatelj: Zvonimir Bernot.
Oblastem je odgovoren Andrej Svetek.
Tiska: Tiskarna J. Pavliček v Kočevju.

Čitajte naše brošure!

„Pot k socializmu“

Spisal Dr. Oton Bauer. • Prevel F. Uratnik.

Cena samo 2 K.

Naroča se pri „Centralnem tajništvu JSDS v Ljubljani, poštni predal 168“.

Edini list, ki brezobzirno zastopa Vaše koristi, ki neustraheno brani Vaše pravice, je:

**N
A
delovski
dnevnik**

**N
A
P
R
E
J**

Zatorej sezite po njem! Oklenite se ga! Naj se naroči po več somišljenikov na en Naprej! Le „Naprej“ spada v naše družine!

**R
E
J**

Proč z meščanskimi listi!

Mesečno stane 24 kron.

Naroča se pri upravi „Naprej“, Ljubljana, Frančiškanska ul. 6.

Splošno kreditno društvo

v Ljubljani, registrirana zadruga z omejeno zavezo sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in slane vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadrugnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskontujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

Miši, podgane, stenice, ščurki

in vsa golazen mora poginiti, ako porabljaate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva n. pr.: proti poljskim mišim K 16—, za podgane in miši K 20—; za ščurke, a posebno močna vrsta stane K 26—; posebno močna tinktura za stenice K 15—; uničevalec moljev K 10—; prašek za uši v obleki in perilu K 10— in 20—; proti mravljam K 10—; proti ušem pri perutnini K 10; prašek proti mrčesu K 10— in 20—; proti ušem pri ljudeh K 10—; mazilo za uši pri živini K 10—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničevalec rastlin) K 10—.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport M. Jünker, Zagreb 45, Petrinjska ul. 3.

COSULICH-LINE

= TRST—AMERIKA =

New-York—Buenos-Aires—
Rio di Janeiro—Santos

Montevideo

Brezplačna pojasnila in prodaja voznih listov za potnike za Slovenijo edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana
Kolodvorska ulica 26.

„V boj za občino.“

Brošurica „V boj za občino“ vsebuje poljudno razložen volilni red za občinsko zastopstvo. Temu so pridejana tudi praktična navodila. Cena ji je 6 K. — Naroča se pri Centralnem tajništvu JSDS in KDZ v Ljubljani, poštni predal 168.

Konzumno društvo za Slovenijo

Poštni predal št. 13.
Telefon inter. št. 178.

Ljubljana

Poštni čekovni urad št. 10.532.
Brzjav. nasl.: Kodes Ljubljana.

HRANILNI ODDELEK

sprejema hranilne vloge in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga po
4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$ večje vloge proti **5** $\frac{0}{0}$ polletni odpovedi po

Hranilne vloge sprejemajo osebno ali po položnicah: Centrala v Ljubljani ali pa podružnice, 6 v Ljubljani, dalje Kamnik, Borovnica, Litija, Tržič, Sv. Ana, Križe, Radovljica, Gorje, Sava, Kor. Bela, Jesenice, Mojstrana, Kr. gora, Radeče, Celje, Store, Soštanj, Ljubno, Poljčane, Rogatec, Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju, Fala, St. Lovrenc na Pohorju Guštanj, Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II.

Sodrug, vlagajmo vse prihranke v lastno hranilnico, katere hranilni kapital znaša že danes nad 3 milijone kron.

Član društva postane lahko vsak. — Pristopa se lahko v vseh gori imenovanih podružnicah.

Pristopnina 10 K. Delež 200 K.

Nakupovalna zadruga

r. z. z. o. z.

v Ljubljani.

Telefon interurb. 13.213.365.

Deželni pridelki, žito, mlevski izdelki vseh vrst. — Kolonijalno, špecerijsko blago, spirituose, mast, slanina, mesni izdelki. . . . .

Uvoz Izvoz

„Brzjavni naslov Nakupovalna Ljubljana“.
Čekovni račun št. 10.473.